

CANÇONAIRES

Montserrat Sobrevias
Membre de l'Equip de Suport a la Immersió

Les escoles que apliquen programes d'immersió lingüística (PIL), es troben amb el repte de fer tot l'ensenyament en una llengua que és desconeguda per la majoria de l'alumnat.

A Mallorca, moltes d'aquestes escoles públiques es troben en barriades perifèriques de Palma o bé en pobles costaners on hi ha una forta immigració. L'alumnat d'aquests centres té l'oportunitat de fer l'aprenentatge en català (que és la llengua del PIL), i per tant, la possibilitat de conèixer bé la llengua i la cultura del territori on han de viure i on volem que s'hi sentin integrats.

Si bé l'alumnat de les primeres escoles que aplicaren PIL a partir del curs 86-87 era majoritàriament castellanoparlant, ara s'ha produït un canvi i cada dia són més els infants provinents de diversos països, de cultures diferents i amb llengües maternes de procedència oriental, germànica, anglosaxona, àrab...

Serra mamerra...

Una llengua no s'aprèn si no es té voluntat d'aprendre-la. És per això que el professorat de les classes d'educació infantil d'aquestes escoles té la tasca d'oferir al seu alumnat una adaptació molt atractiva i motivadora, basada en l'afecte i la comunicació. Per aconseguir-ho, els primers dies de classe, les mestres es fan entendre parlant amb frases curtes que van ampliant progressivament, amb vocalització clara i pausada, utilitzant molta gestualització, entonació variada, fent repeticions, ajudant-se de molt suport visual, fent cantarelles, activitats variades de caire molt lúdic ... i tot això condimentat amb una gran dosi d'estimació, paciència i amabilitat.

Quan aquestes condicions es donen, aquesta nova llengua que serveix per jugar, per cantar, per divertir-se, per fer noves amigues i nous amics, ràpidament és compresa i tot d'una surgeix la necessitat d'utilitzar-la ja que a més a més tot l'ambient de l'escola n'és **immers**.

A les aules d'educació infantil d'aquests centres, una de les activitats que més es promou per la seva vessant engrescadora és **cantar**. Hom diu: *"sempre estan cantant, saben moltes cançons..."*

No es canta només aquella estona assignada al professorat especialista de música i les tutores de classe ho tenen ben en compte. Per això, a més a més de fer cantar els nins i les nines, també aprofiten qualsevol ocasió per: oferir una cançó als infants, només per ser escoltada (com un qui lliura un regal), per fer-los dormir, per fer-los passar el mal de panxa o el d'un ditet que s'han pessigat.

Quan un mestre canta, a més de transmetre un estat d'ànim

o un sentiment, traspassa als infants el color dels sons i el ritme de les paraules que configuren la llengua. Si canta

siguin cançons senceres, però els infants petits que fan l'aprenentatge en la seva llengua materna també canten

Quan un mestre canta, a més de transmetre un estat d'ànim o un sentiment, traspassa als infants el color dels sons i el ritme de les paraules que configuren la llengua. Si canta cançons populars d'aquesta terra, està oferint tot un llegat cultural.

cançons populars d'aquesta terra, està oferint tot un llegat cultural. Al mateix temps, des d'un punt de vista musical es treballen uns girs melòdics que només són propis d'aquí i es troben en algunes cançons com *Una teringa* o *Molt m'agraden ses panades* i en canvi no es troben en cançons d'altres territoris de parla catalana. Això significa que les cançons populars estan relacionades amb el parlar de cada terra i, per tant, convé potenciar-les molt.

No sabem per què a tots els infants els agrada tant cantar però el cert és que en aquestes escoles, les primeres produccions que fan els infants en la

més guiats per la melodia i el ritme que no pel significat de les paraules.

Per facilitar-ne la comprensió, la majoria de les cançons són mimades. Així cada vegada que es canta una cançó, s'acompanya dels mateixos gests amb les mans i amb el cos. Les mestres donen el model de cada melodia sincronitzada amb aquesta mímica, que també ajuda a mantenir la pulsació i el ritme de la cançó.

Com que l'escola vol ser una transmissora de cultura, es potencien moltes activitats relacionades amb les festes populars. La música és present en tota festivitat, és per

Les cançons populars estan relacionades amb el parlar de cada terra i, per tant, convé potenciar-les molt.

nova llengua són o bé cançons o petites locucions que han sentit i que reproduïen fent una cantarella: Bon dia! -Fins demà! No vol dir que en un principi comprenguin el sentit del que canten, encara que

això que els infants canten: *Avui són les Verges* quan ve el temps dels bunyols, *Ara ve Nadal* quan arriba Nadal, *Sant Antoni i el dimoni...* davant dels foguerons...

Ho saben bé les mestres com és d'important cantar amb molta tendresa tot un seguit de cançons de falda, per això aprofiten diverses ocasions per seure's na Rocío damunt els genolls per fer la *Serra mamera* o bé agafen en Mustafà de la mà per fer-li: *Una coqueta de sal i oli* o el *Dit per a dit*. Quan comencen a saber les cançons es procura que ells mateixos cantin i s'engronsin uns als altres o bé ho facin a les seves pepes. També es fomenta la col·laboració, per exemple es pot veure que parelles d'infants de classes més grans, en temps de pati, passegin damunt els seus braços creuats als més petits tot cantant: *A la cadireta, a la cadiró*.

Moltes d'aquestes escoles s'han proposat ensenyar als nins i a les nines un ventall de danses i jocs de pati que vagin acompanyats de cançonetes o de rituals lingüístics sense els quals el joc no es pot fer. D'aquesta manera, gràcies a les estones dedicades a aprendre els jocs durant les classes de gimnàstica, llenguatge, psicomotricitat o música és possible sentir en temps de pati com l'al·loteta juga a *Comprau peix* o a *Don Pepet si vas a França* o boten a corda cantant el *Gorrionet* o *Un i un a les xancles*.

Fins ara s'ha esmentat tot un repertori provinent de la música tradicional i que ajuda a conèixer un patrimoni, però les cançons també acompanyen els nins i les nines en molts actes rutinaris de cada dia com:

Saludar-se de bon matí:
Bon dia nins i nines.
Preparar-se per berenar:
Nyam, nyam bon profit.
Mirar quin temps fa:
Pastoret d'on véns?
Cridar el sol perquè surti:
Sol, solet.
Manifestar que fa fred:
Estic enredada de fred.

Anar en fila cap al pati:
Un tren petitó.
Celebrar un aniversari:
Moltes felicitats.
Fer ballar els dits:
El dit índex...
Mirar l'arc de sant Martí:
L'arc de sant Martí.
Rifar, a qui li toca dur un joc:
Una agulla rovellada.
Posar-se en rotllo:
Rotllo, rotllo Sant Miquel.
Observar la pluja:
Ja comença a fer gotetes o Ja plou, ja plou.
Observar una mosca:
Una mosca.

sa o bé un conte i que en dir una paraula: mirau bé.. tot d'una hi ha una nina que enfila la cançó que comença amb aquestes paraules: *Mirau bé allà dalt...* i tota la classe la segueix.

Per acabar cal recordar que les cançons també són vehicle de relació entre els pares i les mares i l'escola, ja que quan senten cantar els seus fills i les seves filles valoren l'ambient lúdic que tenen els infants. Si duen a casa el cançoner de classe o se'ls passa

Mambelletes...

Mirar un poriol:
Poriol pintat.
Anar de visita a una altra classe:
Hola amics.
Contar un conte:
Patim, patam, patum.

Si bé hi ha uns contes que tenen les seves cançons pròpies com per exemple *En Patufet*, *Les cabretes*, *El cervató...*, en d'altres que originàriament no tenen una cançó especial, s'hi incorporen aquelles que són adequades per la temàtica, pel vocabulari, etc.

És molt freqüent veure mestres que expliquen alguna co-

una cinta enregistrada amb les cançons apreses se sorprenden que sàpiguen cantar cançons mallorquines des de tan petits, valoren positivament la informació i l'acostament i fàcilment s'involucren en el projecte de l'escola on van els seus fills i les seves filles. □